

Fråga om avvisning av begäran om omprövning av ett beslut som saknar korrekt omprövningshänvisning

Försäkringskassans ställningstagande

En begäran om omprövning som har kommit in för sent ska inte avvisas om förseningen beror på att Försäkringskassan inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur man begär omprövning.

Bakgrund och överväganden

Det finns inte någon bestämmelse i socialförsäkringsbalken (SFB) eller i förvaltningslagen (FL) som reglerar vad som gäller i de situationer när en begäran om omprövning kommit in för sent på grund av att Försäkringskassan inte lämnat en korrekt underrättelse om hur man begär omprövning.

Av 45 § FL i dess nuvarande lydelse framgår att om ett överklagande har kommit in för sent ska myndigheten besluta att överklagandet inte får tas upp till prövning (avvisning). Ett överklagande ska dock inte avvisas om förseningen beror på att myndigheten inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur man överklagar. Med uttrycket korrekt avses dels att en underrättelse måste ha lämnats i ett fall när ett beslut får överklagas, dels att underrättelsen i ett sådant fall till sitt innehåll är sakligt sett riktig (prop. 2016/17:180 s. 268).

Försäkringskassans beslut får inte överklagas innan det har omprövats (113 kap. 10 § SFB). En begäran om omprövning ska enligt 113 kap. 19 § SFB ha kommit in till Försäkringskassan inom två månader. Det saknas dock en bestämmelse i socialförsäkringsbalken, motsvarande den som finns i 45 § FL, om vad som gäller vid avvisning av en begäran om omprövning.

Försäkringskassan har tidigare ansett att en för sen begäran om omprövning ska avvisas trots att myndigheten inte har försett beslutet med en korrekt anvisning om hur omprövning begärs. Försäkringskassan har hänvisat till rättsfallet RÅ 1973 ref. 59. Vid tiden för avgörandet hade den aktuella bestämmelsen i dåvarande förvaltningslagen (1971:290) inte samma lydelse som motsvarande bestämmelse i den nu gällande förvaltningslagen (2017:900). Eftersom lagen ändrats är rättsfallet inte av vägledande betydelse.

Eftersom det saknas vägledande avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen behövs ett rättsligt ställningstagande för att klargöra Försäkringskassans tillämpning i frågan.

Försäkringskassan anser att bestämmelsen i 45 § andra meningen FL ger uttryck för sådana förvaltningsrättsliga principer som bör vara tillämpliga även när en enskild begär omprövning av beslut enligt socialförsäkringsbalken. Denna bedömning har också gjorts av förvaltningsrätterna i Göteborg och Malmö (mål nr 4128-20 och 11805-20 m.fl.).

En omprövning är en förutsättning för att den enskilde ska få sin sak prövad av domstol. Om det inte finns en tillämpning vid omprövning enligt socialförsäkringsbalken motsvarande den som gäller enligt 45 § andra meningen FL riskerar den klagande att gå miste om sin rätt att få ärendet prövat av domstol. En sådan konsekvens kan inte rimligen ha varit lagstiftarens tanke. Eftersom det inte heller finns någon motsvarande regel i socialförsäkringsbalken eller någon annan regel i den balken som skulle strida mot regeln i förvaltningslagen bör man utgå från den förvaltningsrättsliga princip som kommer till uttryck i förvaltningslagens regel.

Mot denna bakgrund bör en för sent inkommen begäran om omprövning av ett beslut som saknar korrekt underrättelse om hur man begär omprövning inte avvisas. Förutsättningen är dock att förseningen beror på den felaktiga eller den uteblivna underrättelsen.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

Socialförsäkringsbalken

45 § förvaltningslagen (2017:900)

Mikael Westberg

/ Per Mikael Dreifaldt